

Iwona Jażdżewska
Uniwersytet Łódzki

JAKOŚĆ ŻYCIA W RZGOWIE W OPINII MIESZKAŃCÓW

Streszczenie. Artykuł prezentuje opinie mieszkańców małego miasta leżącego w strefie podmiejskiej Łodzi na temat ich jakości życia. Wykorzystano w tym celu badania ankietowe, zwrócono uwagę na historię miejscowości oraz jej położenie geograficzne i komunikacyjne, które to czynniki, jak się okazało, miały wpływ na ocenę jakości życia. Wyniki wskazały na dużą aktywność społeczną i przedsiębiorczość mieszkańców, co przełożyło się na wysoki stopień akceptacji miejsca zamieszkania, więzi mieszkańców z miastem, ocenę jakości życia i opinie na temat funkcjonowania lokalnych instytucji. Zwrócono uwagę na odmienne wyniki uzyskane w Brzezinach, położonych we wschodnich częściach strefy podmiejskiej Łodzi.

Słowa kluczowe: jakość życia, strefa podmiejska, Rzgów.

1. Wprowadzenie

Badaniem jakości życia zajmują się różne dyscypliny naukowe, takie jak: medycyna i psychologia zdrowia (Karski i in. 1997), socjologia i psychologia społeczna (Offer 1996; Czapiński 1998), geografia (Pacione 1982, Smith 1973, 2002; Zborowski 1989). Według A. Zborowskiego (2005: 245), „problematyka jakości życia pojawiała się w nauce jako reakcja na absolutyzowanie kategorii ekonomicznych, rzekomo jedynych zmiennych postępu społeczno-gospodarczego”. Autor przypomniał prace R. Rogersona (1999), który zaproponował dwa podejścia badawcze jakości życia. Pierwsze zawiera charakterystykę różnorodnych wymiarów środowiska naturalnego i społecznego, przy uwzględnieniu cech obiektywnych, a drugie – analizy poziomu zaspokojenia potrzeb biologicznych i społecznych (cechy obiektywne), jak i satysfakcji i dobrostanu (cechy subiektywne). Drugie podejście wykorzystuje głównie badania *surveyowe*. Przegląd badań i wskaźników możemy znaleźć w pracy T. Słabego (1994). W opracowa-

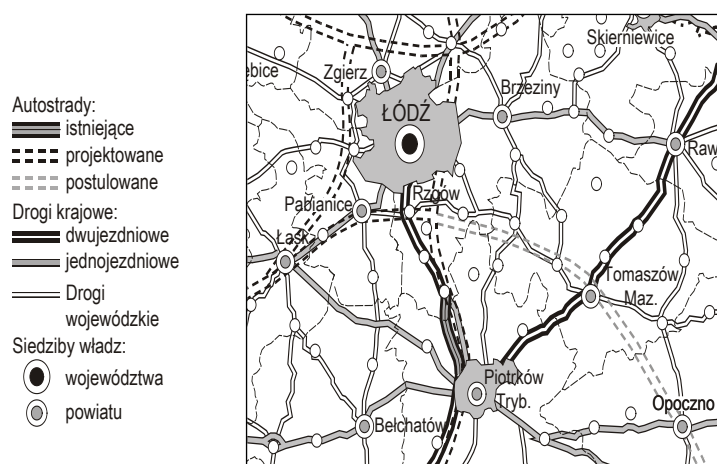
niach na temat poziomu i jakości życia autor wykorzystuje przede wszystkim dane zebrane przez GUS (Słaby 1990, 2004). Warto zwrócić uwagę na przestrzenny aspekt wyników badań nad jakością życia w pracach geografów.

W Polsce systematycznie udostępniane są informacje na temat wybranych aspektów warunków życia Polaków, takich jak: standard mieszkań, wyposażenie mieszkań w sprzęt gospodarstwa domowego, samochód etc. (badania GUS). Z kolei CBOS prezentuje wyniki badań opinii Polaków na temat jakości życia w różnych wymiarach. Informacje z tych instytucji dają bieżący ogólny obraz jakości życia Polaków i pozwalają na badania porównawcze. W opracowaniu wykorzystano zarówno wyniki badań ankietowych, jak i informacje publikowane przez GUS i CBOS.

2. Miejsce badań

2.1. Położenie i historia miasta

Rzgów jest interesującą miejscowością do badań z racji swojego położenia w strefie podmiejskiej Łodzi, dużego miasta liczącego ponad 700 tys. mieszkańców. Leży on jedynie 15 km na południe od stolicy województwa (rys. 1). Rzgów ma obecnie status miasta, ale przez ponad 100 lat był miastem zdegradowanym do rangi wsi (prawa miejskie uzyskał w 1467 r., utracił w 1870 r., a 1 stycznia 2006 r., po 136 latach, ponownie je odzyskał).

Rys. 1. Położenie Rzgowa na tle sieci komunikacji drogowej

Źródło: Liszewski (2001) zmodyfikowane

Warto wspomnieć, że 400 lat temu w 1606 r. było to miasto liczniejsze i bardziej rozwinięte gospodarczo od Łodzi – lustracja wykazała 9 ulic, 247 domów i ok. 1500 mieszkańców (Baruch 1903). Łódź była w tym czasie małym rolniczym miasteczkiem. Dopiero w XIX w. rozwój przemysłu w Łodzi zmienił sieć osadniczą w tym regionie. W 1870 r. Rzgów stracił prawa miejskie i rozwijał się w cieniu drugiego co do wielkości miasta w Polsce. Wielu mieszkańców Rzgowa i okolic znalazło pracę w przemyśle włókienniczym, dojeżdżając do Łodzi powstała w 1917 r. linią tramwajową. Podczas I wojny światowej w pobliżu miejscowości przebiegała linia frontu, która spowodowała liczne zniszczenia w okolicy. Po II wojnie światowej miejscowość pozostawała pod silnym wpływem gospodarki Łodzi, w której wielu mieszkańców pracowało, a miejscowe produkty rolne (w dużej ilości występowały uprawy szklarniowe) były w niej zbywane. Mimo statusu wsi, w okresie socjalizmu osada nie uległa kolektywizacji, a jej ziemie oraz zabudowania były i są w rękach prywatnych. Mocno rozdrobione grunty pozostały we własności rzgowian i były dziedziczone przez ich następców.

Interesujące jest jego położenie komunikacyjne (rys. 1), gdyż Rzgów leży na skrzyżowaniu międzynarodowej drogi nr 1 (biegnącej z Cieszyna do Gdańska) oraz drogi krajowej nr 714 łączącej Lublin z Poznaniem. Od 1917 r. do 1996 r. funkcjonowała linia tramwajowa łącząca Łódź z Tuszynem i Rzgowem, zastąpiona obecnie linią autobusową o dużej częstotliwości (co 30 min). W pobliżu Rzgowa planowana jest budowa autostrady A1 i drogi ekspresowej S-8, co jeszcze poprawi jego dostępność komunikacyjną. W odległości ok. 25 km jest krajowe lotnisko im. W. Reymonta w Łodzi oraz dworce kolejowe i autobusowe.

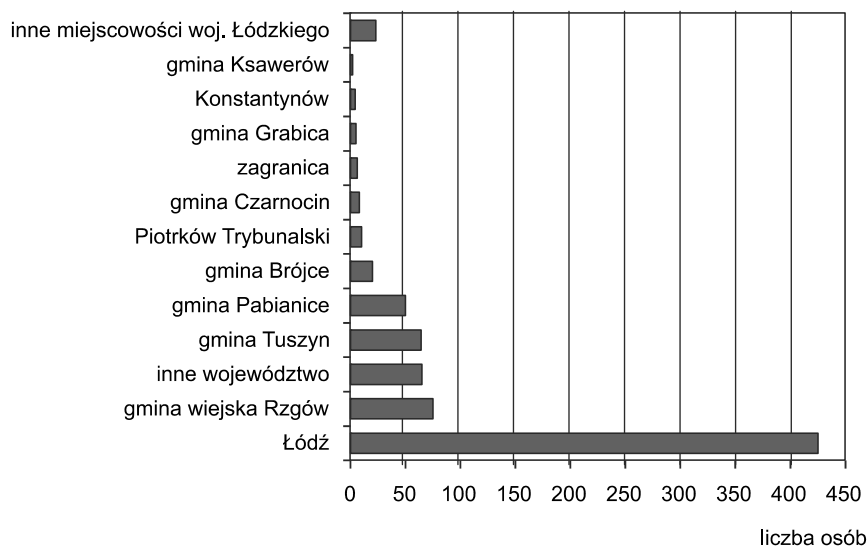
2.2. Społeczna charakterystyka miasta

Rzgów należy do jednych z najmniejszych miast w Polsce. Na koniec 2007 r. mieszkało w nim 3279 osób, w tym: 1587 mężczyzn (48,4%) i 1692 kobiet (51,6%). W ciągu ostatnich 20 lat liczba mieszkańców zwiększyła się o 106 osób. Wzrost ich liczby był spowodowany dodatnim saldem migracji (+8,6 % w 2006 r.), a nie przyrostem naturalnym (-5,3% w 2006 r.), który w ostatnich latach był ujemny.

W latach 70. i 80. ubiegłego wieku w poszukiwaniu pracy więcej osób opuszczało Rzgów, niż do niego przybywało. Dopiero w latach transformacji ustrojowej w 1993 r. saldo migracji zmieniło kierunek na dodatni i pozostało takie do dzisiaj.

Najwięcej osób przybywało z Łodzi 54,8% (rys. 2), a główną przyczyną ich osiedlenia się w Rzgowie było wybudowanie w miejscowości domu. Drugą

grupę stanowili mieszkańcy wiejskiej części gminy Rzgów (10,2%). Aż 7,9% stanowili mieszkańcy innych województw. Znaczącą grupę nowo zameldowanych w Rzgowie stanowiła także ludność gmin ościennych, takich jak: Tuszyn, Pabianice, Brójce. Dziewięć osób przyjechało z zagranicy (Wiśnik 2008).

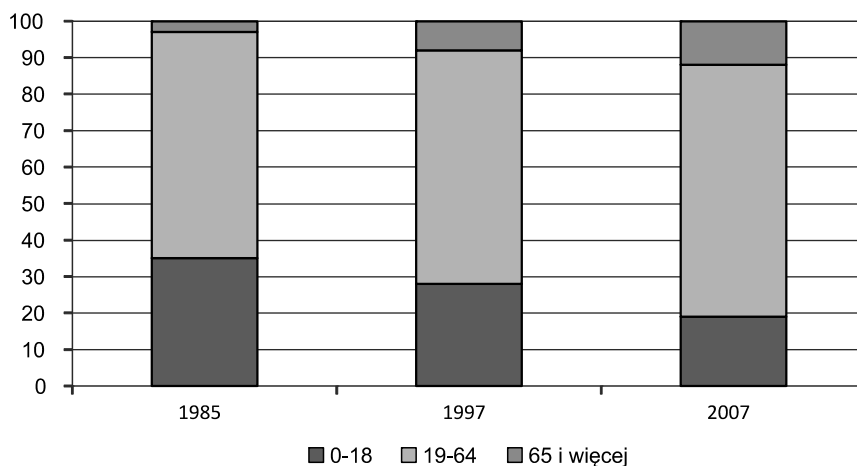

Rys. 2. Miejsca poprzedniego zameldowania osób przybyłych do Rzgowa w latach 1988–2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Wiśnik (2008)

W ostatnich 20 latach zmieniła się struktura wieku ludności Rzgowa (rys. 3). Z badań A. Wiśnik (2008) wynika, że w 2007 r. 19,5% mieszkańców Rzgowa stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym (0–18), 66,5% osoby w wieku produkcyjnym (19–64), 14% osoby w wieku poprodukcyjnym (65 i więcej).

Korzystnie zmieniła się również struktura wykształcenia mieszkańców. Z roku na rok wzrasta w Rzgowie liczba osób z wykształceniem wyższym. W 1997 r. stanowiła 5,3% ogółu ludności Rzgowa (Jażdżewska 1999), a 5 lat później 8,2%, natomiast ostatnie badania A. Wiśnik (2008) pokazały, że w przeciągu 4 lat liczba ta podwoiła się i osoby z wykształceniem wyższym w 2007 r. stanowiły aż 17,4% ogółu mieszkańców miasta. Wzrost liczby osób z wykształceniem wyższym związany był w dużej mierze z napływem na teren Rzgowa ludności miejskiej posiadającej na ogół wyższe wykształcenie niż ludność wiejska. Prowadzona jest również polityka poprawy edukacji poprzez fundowanie przez Urząd Miasta i Gminy stypendiów studentom pochodzącym z gminy Rzgów. W ostatnim pięcioleciu wzrosła liczba osób z wykształceniem licencyjnym i niepełnym wyższym.

Rys. 3. Struktura wieku ludności Rzgowa w roku 1985, 1997 i 2007
 Źródło: opracowanie własne na podstawie: Jażdżewska (1999), Wiśnik (2008)

2.3. Gospodarcza charakterystyka miasta

Rzgów znany jest przede wszystkim ze zlokalizowanych w jego granicach kompleksów targowisk, które wraz innymi (w Tuszynie i Głuchowie) tworzyły tzw. „inkubator” przedsiębiorczości w województwie łódzkim (Musiał, Michalski 1995). W okresie transformacji ustrojowej, która przyniosła głęboki kryzys gospodarczy w kraju, upadł przemysł włókienniczy tak ważny dla całej aglomeracji łódzkiej. W tym czasie szereg ludzi pozostało bez pracy, a wśród nich także mieszkańcy Rzgowa, którzy musieli zacząć szukać innych źródeł dochodów. Korzystna lokalizacja miejscowości przy drodze krajowej nr 1 oraz wybudowanie w 1993 r. Centrum Handlowego „Ptak” sprawiły, że w pierwszych latach gospodarki rynkowej działalność gospodarcza w Rzgowie rozkwitła (Jażdżewska 1999). W szczególności rozwijał się handel, już w roku następnym wybudowano konkurencyjną Halę Targową „Choraś”, a w 2002 r. otwarto Centrum Handlowe „Polmos”. W budowie jest hala „Macro”.

W Rzgowie działają również zakłady produkcyjne branży budowlanej, tekstylnej oraz hurtownie¹. W 1997 r. zainwestowała w Rzgowie niemiecka firma „Gealan”, która przyciągnęła kolejny zagraniczny kapitał. W 2002 r. otworzono polską filię „Kerakoll”, koncernu zajmującego się produkcją chemii budowlanej. Swoje siedziby ulokowali dealerzy firm samochodowych ciężarowych i osobo-

¹ Są to firmy: Fol-Kul, Pipelife Polska, Rol-Bud, Sai-Pol, Aja, Grażka, Royol, Renex, Polimer, Tafatex.

wych. Nie zanika ogrodnictwo, wręcz przeciwnie w Rzgowie rozwijają się wyspecjalizowane firmy specjalizujące się w hodowli storczyków, róż i innych kwiatów.

Dzięki przedsiębiorczości mieszkańców i władz miasta miało ono w 2005 r. jeden z najwyższych udziałów dochodów własnych w dochodach ogółem budżetów gmin (75%), a także dochody gmin na 1 mieszkańca (2467,34 zł) w województwie łódzkim.

3. Metoda badań

Ocena jakości życia mieszkańców Rzgowa oparta jest na opiniach mieszkańców. W miejscowości przeprowadzono w 2005 r. badania ankietowe² na próbie losowej liczącej 210 osób w wieku powyżej 15 lat³, które stanowiły ok. 8% dorosłej populacji. Zabrakło w niej opinii najstarszych (ponad 80-letnich) mieszkańców, a młodzież do 24 roku nie była reprezentowana w całości (brakowało 5%). Ponad 80% grupę respondentów stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym mobilnym (25–45 lat).

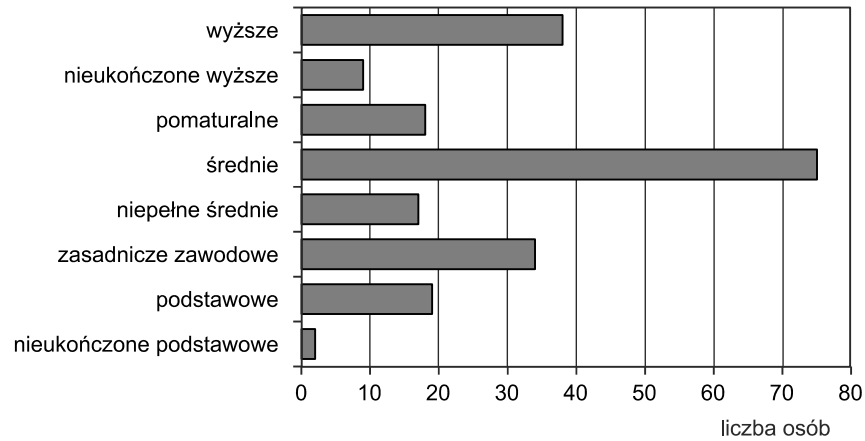
Struktura wykształcenia ankietowanych była zbliżona do struktury wykształcenia mieszkańców (rys. 4). Najśłabsze wykształcenie mieli emeryci i renciści, zazwyczaj podstawowe lub zawodowe.

Spośród 210 ankietowanych 60% pracowało w różnym wymiarze godzin, 17% stanowili emeryci i renciści, pozostali to uczniowie, studenci i bezrobotni (rys. 5).

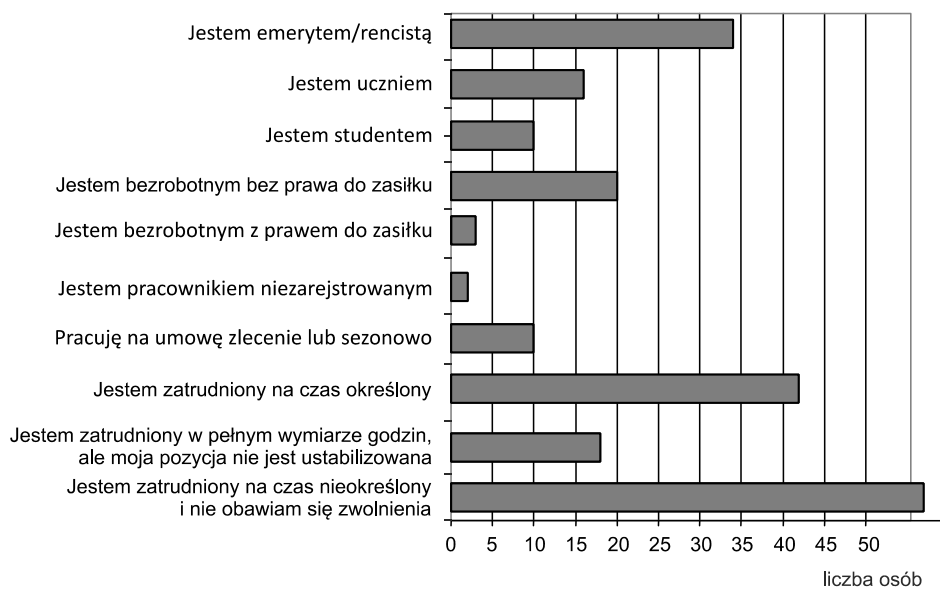
Pierwsza część ankiety dotyczyła stopnia akceptacji miejsca zamieszkania, więzi mieszkańców z miastem, oceny jakości życia i opinii na temat funkcjonowania lokalnych instytucji, aktywności społecznej. Pozostałe pytania dotyczyły opinii na temat najpilniejszych problemów miasta. Opracowane wyniki zostały porównane z wynikami podobnych badań przeprowadzonych w innym małym mieście województwa łódzkiego w Brzezinach oraz z wynikami CBOS-u.

² Podobne badania zrealizowano w Brzezinach wspólnie z M. Frykowskim. Autorka bardzo dziękuje za pomoc Panu Maciejowi Frykowskiemu, który jest współautorem ankiety.

³ W badaniach uczestniczyli studenci studiów uzupełniających magisterskich geografii UŁ, specjalność – geografia urbanistyczna.

Rys. 4. Ankietowani mieszkańcy Rzgowa według wykształcenia
Źródło: opracowanie własne

Rys. 5. Ankietowani mieszkańcy Rzgowa wg sytuacji na rynku pracy
Źródło: opracowanie własne

4. Ocena jakości życia w opinii mieszkańców

Zadowolenie z miejsca zamieszkania wiąże się zarówno z obiektywnymi warunkami życia, jak i z emocjonalną więzią do swojej „małej ojczyzny”. O tym drugim może informować odpowiedź na pytanie: „Czy lubi Pan/Pani Rzgów?”. Blisko 80% rzgowian lubi swoje miasto, co świadczy o bardzo wysokiej więzi mieszkańców z miejscem zamieszkania (tab. 1). Nie było różnic w odpowiedziach kobiet i mężczyzn. Płeć i wiek nie różnicują w sposób statystycznie istotny satysfakcji z życia w mieście, co oznacza, że zarówno wśród kobiet i mężczyzn, jak i w poszczególnych grupach wiekowych ogólna ocena jakości życia wygląda podobnie. Analogiczne badania przeprowadzane w Brzezinach pokazały niższą więź ich mieszkańców z miastem (60,2%), co stawia jakość życia w Rzgowie w lepszym świetle niż w Brzezinach.

Tabela 1. Więź emocjonalna z miastem mieszkańców Rzgowa, Brzezin

Czy lubi P. Rzgów (Brzeziny, Łódź)?	Odsetek	
	Rzgów	Brzeziny
Zdecydowanie tak	37,1	25,1
Raczej tak	41,5	35,1
W połowie tak w połowie nie	11,2	26,1
Raczej nie	8,3	9,5
Zdecydowanie nie	2,0	4,3
Ogółem	100,0	100,0

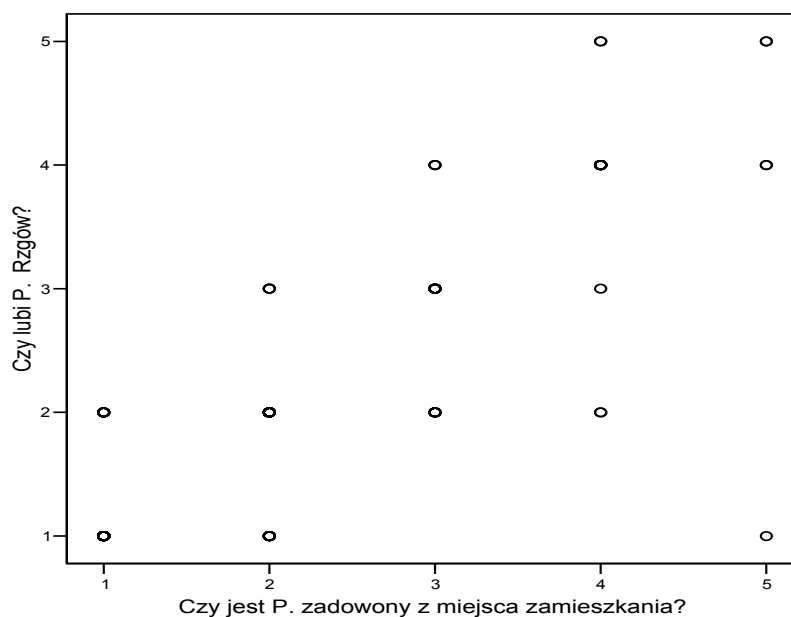
Źródło: opracowanie własne oraz Jażdżewska, Frykowski (2004).

Więź mieszkańców z miastem była bardzo wysoko skorelowana z wysokim zadowoleniem z miejsca zamieszkania ($r = 0,84$) – rys. 6.

Poziom zadowolenia z miejsca zamieszkania Polaków⁴ i rzgowian w 2005 r. był podobny (ok. 78%). Jedynie 10% części ankietowanych nie była związana emocjonalnie ze Rzgowem i była niezadowolona z miejsca zamieszkania, co może również świadczyć o wysokiej jakości życia mieszkańców. Zadowolenie z miejsca zamieszkania nie zależało od sytuacji na rynku pracy, gdyż zarówno bezrobotni, emeryci, uczący się, jak i pracujący mieli podobne zapatrywania na ten temat. Ich zadowolenie przekłada się na pogląd, czy Rzgów będzie najlepszym miejscem zamieszkania dla ich dzieci. Prawie 3/4 osób odpowiedziało twierdząco, a tylko jedna negatywnie (tab. 2). Jest to bardzo dobry rezultat dla

⁴ CBOS wyniki badań: *Poczucie satysfakcji życiowej Polaków w latach 1994–2005, 2006.*

miejsowości położonej w strefie podmiejskiej Łodzi, gdyż dla porównania w Brzezinach ponad połowa respondentów odpowiedziała na to pytanie negatywnie.

Rys. 6. Współzależność między więzią z miastem a zadowoleniem z miejsca zamieszkania w Rzgowie w 2005 r.

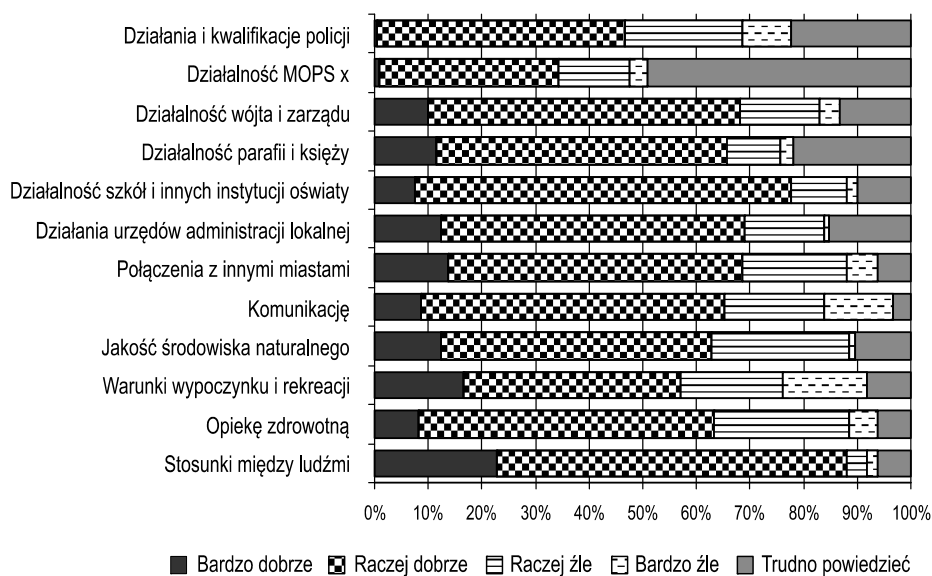
Źródło: opracowanie własne

Tabela 2. Poglądy mieszkańców na perspektywy życia w Rzgowie dzieci respondentów

Czy sądzi P. że Rzgów będzie najlepszym miejscem zamieszkania dla P. dzieci?	Odsetek
Zdecydowanie tak	24,8
Raczej tak	48,1
W połowie tak w połowie nie	26,7
Raczej nie	0,5
Zdecydowanie nie	0,0
Ogółem	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Ocena takich elementów składających się na jakość życia, jak: stosunki między ludźmi, warunki mieszkaniowe, dostępność opieki zdrowotnej i oświaty, warunki komunikacyjne lub jakość środowiska naturalnego czy warunki wypoczynku i rekreacji w Rzgowie, wypadła dobrze. Większość ankietowanych była z nich zadowolona, choć niektórzy wskazywali na „brak basenu, kortów tenisowych i innych miejsc kulturalnych”. Na stronie internetowej Urzędu Miasta Rzgowa pod zakładką „Turystyka i rekreacja” od roku jest puste miejsce, czyli rzeczywiście ta dziedzina w mieście kuleje. Dostępność komunikacyjna oceniana była dobrze, ale według respondentów brakowało wieczornych połączeń z Łodzią. Duży ruch samochodowy stanowi uciążliwość dla mieszkańców. Należy zwrócić uwagę na wysoki (blisko 90%) odsetek dobrych ocen stosunków między ludźmi.

Rys. 7. Ocena elementów jakości życia w Rzgowie. x Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Źródło: opracowanie własne

Pytania dotyczyły również oceny pracy administracji i instytucji państwowych (rys. 7). Mieszkańcy byli zadowoleni z działalności instytucji oświatowych, wójta⁵ i zarządu, pracy urzędników administracyjnych, księży i policji. Najwyżej oceniono działalność szkół i instytucji oświatowych (prawie 80% pozytywnych opinii) oraz urzędów administracji lokalnej (w tym wójta) (prawie

⁵ Badania były przeprowadzone pół roku przed odzyskaniem praw miejskich.

70% pozytywnych opinii). Mankamentem była działalność i kwalifikacje policji, gdyż co trzeci respondent był niezadowolony z jej pracy. Sugerowano, że w mieście powinien funkcjonować posterunek całodobowy. Blisko 50% respondentów nie wyraziło opinii o działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, co może świadczyć o tym, że nie miało potrzeby korzystania z jego usług.

Odpowiedzi na poszczególne pytania rzadko korelowały ze sobą (na poziomie 0,01), a występujące zależności nie były silne. Zadowolenie z miejsca zamieszkania korelowało tylko z oceną warunków wypoczynku i rekreacji ($r = 0,226$). Możliwość znalezienia pracy wiązała się z połączeniem Rzgowa z innymi miastami ($r = 0,294$), co sugeruje, że ankietowani mogą znaleźć pracę zarówno w Rzgowie, jak i innych miejscowościach regionu. Wypoczynek i rekreacja w mieście ma związek z jakością środowiska naturalnego ($r = 0,200$) oraz z działalnością placówek oświatowych ($r = 0,223$) i urzędów administracji lokalnej ($r = 0,311$), które zapewne zarządzają obiektami tego typu. Osoby, które dobrze oceniały działalność urzędników administracji, były również zadowolone z działalności innych instytucji. Jedynie ocena działalności księży i parafii oraz MOPS-u była odwrotna do oceny pracy policji ($r = -0,303$). Słaba ocena pracy policji przełożyła się na poczucie bezpieczeństwa, które dla blisko 60% pytanych było dobre i mieszkańcy uznawali miasto za bezpieczne (tab. 3). Jednak w porównaniu do wyników badań CBOS z 2005 r. nie jest to korzystny wynik. W tym czasie 78% Polaków czuło się bezpiecznie w miejscu zamieszkania, w małych miastach odsetek pozytywnych odpowiedzi był jeszcze wyższy.

Tabela 3. Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Rzgowa

Czy Rzgów jest miastem bezpiecznym?	%
Zdecydowanie tak	6,2
Raczej tak	51,0
Różnie bywa	36,2
Raczej nie	4,3
Zdecydowanie nie	0,5
Trudno powiedzieć	1,9
Ogółem	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Skoro ogólne zadowolenie mieszkańców Rzgowa wypada bardzo dobrze, to interesujący jest również ich pogląd na przyszłość miasta (tab. 4). Brak zdecydowanie złych opinii i niewielki 6,4% udział odpowiedzi pesymistycznych pozwala na stwierdzenie, że mieszkańcy nie należą do grupy malkontentów

i optymistycznie widzą przyszłe warunki życia. Około 40% ankietowanych było zadowolonych z miejsca zamieszkania i równocześnie uważało, że w najbliższych latach warunki życia w Rzgowie się poprawią, a 30% „zadowolonych” uważało, że się nie zmienią. Zachodził również statystycznie istotny związek ($r = 0,207$) między poglądami na przyszłość miasta i dobrymi perspektywami życia w Rzgowie dzieci respondentów. Dla porównania, co trzeci mieszkaniec Brzezin wyrażał opinię, że warunki życia w mieście pogorszą się w najbliższych latach.

Tabela 4. Poglądy mieszkańców na warunki życia w Rzgowie w przyszłości

Czy uważa P., że w ciągu najbliższych 5 lat warunki życia mieszkańców Rzgowa?	Odsetek odpowiedzi istotnych*
Zdecydowanie się poprawią	5,3
Trochę się poprawią	43,3
Pozostaną bez zmian	45,0
Trochę się pogorszą	6,4
Zdecydowanie się pogorszą	0,0
Ogółem	100,0

*Bez odpowiedzi „nie wiem” – 39 osób.

Źródło: opracowanie własne.

Jako najbardziej żywotne problemy Rzgowa, które powinny być rozwiązane w pierwszej kolejności, wskazywano głównie na poprawę infrastruktury technicznej (kanalizacji, oświetlenia, chodników, poboczy, dróg), społecznej (rozrywka, rekreacja) oraz skuteczności działań lokalnych instytucji, zwłaszcza policji.

Mieszkańcy charakteryzują się dość wysoką aktywnością społeczną. W ostatnich wyborach samorządowych (2006 r.) frekwencja wynosiła 50%, a w wyborach do Sejmu i Senatu (2007 r.) 60%. Co trzeci ankietowany deklaruje działalność na rzecz poprawy warunków zamieszkania, bezpieczeństwa i estetyki w Rzgowie w ciągu ostatnich 2 lat, a 40% z nich uczestniczyło w akcjach na rzecz odzyskania praw miejskich.

5. Podsumowanie

Jakość życia w Rzgowie w opinii jego mieszkańców wypada dobrze. Satisfakcja z miejscowości zamieszkania wynikała nie tylko z obiektywnej oceny jakości życia, ale również z emocjonalnej więzi z miastem, której wyrazem jest

sentymencie, jakim obdarzali je mieszkańcy. Poziom zadowolenia był podobny (ok. 78%) do wyniku badań przeprowadzonych przez CBOS dla Polaków. Poszczególne aspekty jakości życia w mieście wypadły pozytywnie. Ocena działalności urzędów i innych instytucji państwowych była wysoka i można przypuszczać, że mieszkańcy mają „przyjazne urzędy”. Jedynie ocena działalność policji wypadła gorzej od oceny innych instytucji. Można stwierdzić, że jakość życia w Rzgowie jest dużo lepsza niż w porównywanych Brzezinach. Optymistyczne spojrzenie mieszkańców na przyszłość miasta i dzieci jego mieszkańców potwierdza wyrażony pogląd.

Jak można wytłumaczyć stanowisko mieszkańców, ich optymistyczne podejście do przyszłości? Należy w tym miejscu powrócić do położenia geograficznego i historii miasta. Bardzo dobra dostępność komunikacyjna miasta oraz jego położenie w strefie podmiejskiej Łodzi pozytywnie wpływają na jego rozwój gospodarczy. Miasto i gmina ma jeden z najwyższych udziałów dochodów własnych w dochodach ogółem budżetów gmin oraz w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie łódzkim (Jażdżewska 2007). Jeśli doda się do nich walory przyrodnicze (położenie w pobliżu kompleksu lasów tuszyńsko-rzgowskich), to wzrasta potencjał miejscowości. Zauważają go nie tylko mieszkańcy, ale liczni przybysze (głównie z Łodzi), którzy budują w Rzgowie domy i przenoszą się do nich z rodzinami. Być może zachodzi tu zjawisko, jakie zauważyli zachodni badacze (Knox, Pinch 2000), że w miastach wraz ze wzrostem odległości od centrum wzrasta jakość życia. Ale tzw. renta geograficzna, czyli premia za położenie geograficzne (Kopczewska 2008), to nie wszystko. Miasto Brzeziny też położone jest w pobliżu Łodzi na trasie w kierunku Warszawy.

Wyjaśnienie różnic tkwi w historii obydwu miast. W Rzgowie nie było tak wielkiego ubytku ludności w okresie II wojny światowej w przeciwieństwie do porównywanych Brzezin, które straciły ok. 60% mieszkańców, głównie Żydów. Grunty i zabudowania Rzgowa nie były upaństwowione, a ich własność była dziedziczona przez mieszkańców. Już w latach powojennych rozpoczęli oni intensywną uprawę szklarniową i byli jednymi z pierwszych tzw. prywaciarzy, którzy zaopatrywali Łódź w warzywa i kwiaty. Tradycje te pozostały do dzisiaj i w Rzgowie produkuje się sadzonki krzewów ozdobnych róż, chryzantem, gerber, storczyków (rozmnażanych przez klonowanie), które w dużej części eksportowane są za granicę. Otwartość władz i mieszkańców na gospodarkę wolnorynkową dała efekty w postaci lokalizacji Centrum Handlowego „Ptak” oraz innych hurtowni, firm motoryzacyjnych: Renault Truck, Daf, Volvo, Scania, Toyota, firm z branży farmaceutycznej i kosmetycznej: Aflofarm oraz Delia Cosmetics. W Rzgowie jest więcej miejsc pracy niż mieszkańców w wieku produkcyjnym. Dzięki temu oraz korzystnemu położeniu komunikacyjnemu w sąsiedztwie Łodzi, aktywni mieszkańcy Rzgowa zmieniali oblicze

funkcjonalne i morfologiczne osady (Jażdżewska 1999). Zmiany nabrały szybszego tempa szczególnie w okresie transformacji ustrojowej po 1989 r. aż do dzisiaj.

Podsumowując można stwierdzić, że na jakość życia w Rzgowie miało wpływ:

- położenie w strefie podmiejskiej Łodzi;
- dobre połączenia komunikacyjne;
- dobra praca urzędów;
- dziedziczenie kapitału;
- przedsiębiorczość mieszkańców;
- aktywność społeczna.

Wszystkie wymienione społeczne, historyczne, ekonomiczne i geograficzne czynniki powodują, że mieszkańcy Rzgowa wysoko oceniają jakość życia w swoim mieście.

Bibliografia

- Baruch M. (1903), *Pabianice, Rzgów i wsie okoliczne. Monografia historyczna dawnych dóbr kapituły krakowskiej w Sieradzkim i Łęczyckim*, Warszawa: Wende i S-ka.
- Czapiński J. (1998), *Jakość życia Polaków w czasie zmiany społecznej*, Warszawa: ISP, UW.
- Jażdżewska I. (1999), *Przemiany funkcjonalne i morfologiczne przestrzeni geograficznej wsi Rzgów w świetle metod numerycznych*, Łódź: ŁTN.
- Jażdżewska I. (2007), *Spoleczno-ekonomiczne zróżnicowanie gmin wiejskich w województwie łódzkim*, „Acta Universitatis Lodziensis”, Folia Geographica Socio-Oeconomica.
- Jażdżewska I., Frykowski M. (2004), *Quality of Life in Small Town of Brzeziny*, [w:] Sagan I., Czepczyński M. (eds.), *Featuring the Quality of Urban Life in Contemporary Cities of Eastern and Western Europe*, Gdańsk, Poznań: Bogucki.
- Karski J. B. i in. (red.), (1997), *Psychologia zdrowia*, Warszawa: PWN.
- Knox P. L., Pinch S. (2000), *Urban Social Geography*, Edinburgh Gate, Harlow: Pearson Education.
- Kopczewska K. (2008), *Renta gruntowa a rozwój społeczno-gospodarczy*, Warszawa: CeDeWu.
- Liszewski S. (2001), *Zarys monografii województwa łódzkiego*, Łódź: ŁTN.
- Musiał W., Michalski W. (1995), *Tuszyńsko-rzgowski handlowy „inkubator” przedsiębiorczości*, [w:] Kaczmarek J. (red.), *VII Konwersatorium Wiedzy o Mieście*, Łódź: Wyd. UŁ.
- Offer A. (ed.), (1996), *In Pursuit of the Quality of Life*, New York: Oxford University Press.
- Pacione M. (1982), *The Use of Objective and Subjective Measure of Life Quality in Human Geography*, „Progress in Human Geography”, Vol. 6.
- Rogerson R. (1999), *Quality of Life and City Competitiveness*, „Urban Studies”, Vol. 36 (5–6).
- Słaby T. (1990), *Poziom życia, jakość życia*, „Wiadomości Statystyczne”, nr 6.
- Słaby T. (1994), *Systemy wskaźników społecznych w polskich warunkach transformacji rynkowej*, „Monografie i Opracowania SGH”, nr 392.
- Smith D. M. (1973), *The Geography of Social Well-Being In the United States: An Introduction to Territorial Social Indicators*, New York: McGraw-Hill.

- Smith D. M. (2002), *The Quality of Life: Human Welfare and Social Justice*, [w:] Douglas I., Huggett R., Robinson M. (eds.), *Companion Encyclopedia of Geography*, London, New York: Routledge.
- Wiśnik A. (2008), *Procesy urbanizacji w Rzgowie w latach 1988–2007*, maszynopis w Instytucie Geografii Miast i Turystyki UŁ.
- Zborowski A. (1989), *Spatial Differentiation of Living Standards as Effect of Social Urbanization Processes in Upper Silesia – Cracow Agglomeration*, [w:] Förster H., Kortus B. (Hrsg.), *Socialgeographische Probleme der Agglomeration von Krakau und Oberschlesien*, „Bochumer Geographische Arbeiten”, Bd. 51.
- Zborowski A. (2005), *Przemiany struktury społeczno-przestrzennej regionu miejskiego w okresie realnego socjalizmu i transformacji ustrojowej (na przykładzie Krakowa)*, Kraków: UJ.

Iwona Jażdżewska

QUALITY OF LIFE IN RZGÓW IN RESIDENTS OPINIONS

Summary. This article presents opinions of residents of a small town located in suburban area of Łódź on their quality of life. Gaining the results of surveys the author drew attention to the history of the town and its geographic position and communication, which affect evaluation of quality of life. The results indicated a big social activity and entrepreneurship of Rzgów population, which contributed to the high level of acceptance of the residence, social bond with the city, quality of life and opinion on the functioning of local institutions. Attention was drawn to the different results obtained in Brzeziny, located in the eastern part of the suburban area of Łódź.

Key words: quality of life, suburban zone, Rzgów.